

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 8. oktobra 2020 - Leto XXX, št. 41

Preložili so sejo mešane komisije

»Pri njoj je nika nej šlo na nikoj«
stran 3

ZINKI ZORKO, VSEM NAM,...
stran 3

STOJAN KERBLER - MOJŠTER FOTOGRAFIJE
stran 6

PRELOŽILI SO SEJO MEŠANE KOMISIJE

XVIII. zasedanje slovensko-madžarske medvladne mešane komisije za spremljanje Sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji in slovenske narodne manjšine v Republiki Madžarski je bilo načrtovano za 30. september v Budimpešti.

Čeprav so priprave na zasedanje bile v polnem zagonu, potekala so usklajevanja, pripravljali se je tudi osnutek zapisnika, so sejo – zaradi okužbe nekaterih članov komisije – dva dni pred omenjenim datumom odpovedali.

Prvotno so seje mešane komisije potekale letno, eno leto v Sloveniji, naslednje leto na Madžarskem. Zadnje, XVII., zasedanje komisije je bilo leta 2017, torej komisija ima »deficit«, ki ga zdaj stopnjuje tudi epidemiološka slika. Po naših informacijah naj bi si komisija prizadevala, da bo njeno zasedanje še v tem letu, toda po sedanjem položaju Madžarske, ki jo je EU dala na rdeči seznam (Budimpešto in regijo Győr-Moson-Sopron tudi Slovenija), upravičeno domnevamo, da bo prišlo do zasedanja šele v letu 2021.

Člani mešane komisije (madžarske delegacije) so tudi predstavniki Porabskih Slovencev, slovenska zagovornica v madžarskem parlamentu *Erika Köleš Kiss* in predsednika obeh porabskih krovnih organizacij, *Karel Holec*, predsednik Državne slovenske samouprave, in *Andrea Kovács*, predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem.

Mešana komisija na svojih zasedanjih najprej pregleda, kako so se uresničili (se uresničujejo) sklepi prejšnjega zapisnika, kje so odstopanja ali zaostanki v uresničevanju nalog ter sprejme priporočila za naslednje obdobje, ki naj bi jih potrdili obe vladi

in izvrševali pristojni resorji. Priporočila zajemajo tako gospodarsko kot tudi šolsko, kulturno in versko življenje obeh skupnosti.

Med priporočili smo prebrali, da »slovenska stran za naslednje štiriletno obdobje (2021-2024), v sodelovanju s slovensko skupnostjo v Porabju, pripravlja program za spodbujanje gospodarske osnove slovenske narodne skupnosti

Cerkev sv. Štefana Hardinga v Števanovcih naj bi se obnovila s skupnimi močmi obeh držav

v Porabju in predlaga njegov čimprejšnji sprejem in začetek izvajanja. « Ali se je to delo že začelo?

Andrea Kovács: »Na začetku januarja je Zveza Slovencev na Madžarskem pripravila in poslala predlog gospodarskega programa na Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu ter na Ministrstvo za gospodarstvo v Ljubljano. Program so po mojih informacijah obravnavali in v kratkem naj bi bil tudi potrjen. Program za vzpodbujanje gospodarske osnove v Porabju je štiriletni program, vsako leto naj bi Porabje dobilo 700 tisoč evrov, v štirih letih torej 2,8 milijona evrov. Za program je odgovorna ZSM, pri administraciji bo sodelovala RA Slovenska krajina, pri odločitvah, čemu in komu nameniti to podporo, pa slovenske organizacije. Vsekakor bi imeli programski odbor, v katerem bi sodelovali tudi

predstavniki ministrstva za gospodarstvo in Urada za Slovence. Program naj bi se začel izvajati naslednje leto, v njem lahko podpreš podjetnike, sp-je, kmete, ki imajo dopolnilno dejavnost, na programski ravni bi pa imeli tudi projekte, ki so pomembni za celo porabsko skupnost.«

Podoben program madžarske vlade že poteka, komisija v zvezi z njim »predlaga

madžarski strani, da še v letu 2020 pristopi k izvajanju Programa za razvoj Slovenskega Porabja.« Kako daleč ste s programom, koliko sredstev bo v tem letu za izvajanje programa?

Karel Holec: »Za letošnje programe je na razpolago približno 240 milijonov forintov, pogodbe naj bi se podpisale do 15. decembra. Večje vsote (vs skupaj 160 milijonov) bodo dobile lokalne samouprave – Saka Lovci za t. i. etično hišo (del projekta Ethosland), Dolnji Senik za sanacijo in obnovo podstrešja na prostorih občine, Verica-Ritkarovci za ureditev javnega prostora z izgradnjo krušne peči pri kulturnem domu in Andovci za odkup parcele in izgradnjo »skednja za vse«, ki ju načrtuje Porabsko kulturno in turistično društvo Andovci. Ostalih 40 milijonov je namenjenih kmetom in samostojnim podjetnikom,

ki se bodo lahko prijavi na razpis.«

Državna slovenska samouprava, ki je upravljalca dveh dvojezičnih osnovnih šol in tudi več vrtcev v Porabju, je imela več predlogov na šolskem področju. Čez dobro leto bo potekla pogodba, ki praktično zagotavlja financiranje teh javnošolskih ustanov, zato komisija predlaga, da se pogodba »podaljša pravočasno, še pred iztekom petletne veljavnosti (31. december 2021) za nadaljnjih pet let in pod primernimi pogoji, da se zagotovi ustrezno načrtovanje delovanja vzgojno-izobraževalnih ustanov in učinkovit prenos znanja jezika in kulture narodnosti.«

Prav tako je novo v osnutku zapisnika zahteva DSS, naj se dolgoročno uredi status vzgojiteljic in učiteljic asistentk, ki svoje delo opravljajo na porabskih vzgojno-izobraževalnih ustanovah.

Zveza Slovencev na Madžarskem je podprla vse predloge Državne slovenske samouprave, med njimi tudi izgradnjo galerije v Monoštru, v kateri naj bi bila povezana kultura in turizem (Kul-Tur). S tem je povezano tudi naslednje priporočilo: »SMMK predlaga madžarski strani, da preveri možnost za sofinanciranje zaposlitve 1 osebe kot referenta za mladinske zadeve in 1 osebe kot referenta za turistične zadeve, ki bi s svojim delom opravljala koordinacijo mladinskega in turističnega življenja Slovenskega Porabja.«

Andrea Kovács: »Vemo, da je bila galerija že tudi prej del zapisnika, takrat se je načrtovalo, da bo postavljena skupaj z mestno občino Monošter. Ti načrti so se izjalovili, prav zaradi tega se je rodila ideja, naj bi galerijo postavili dve slovenski krovni organizaciji. To naj bi bil center KUL-TUR. Zraven ga-

lerije in kulturne dejavnosti bi dali še turizem. Na področju turizma je pomembno, da dobimo tudi strokovnega delavca. Predlagali smo še tudi referenta za mladino, ki dejansko koordinira in organizira vse dejavnosti, ki se nanašajo na našo mlado generacijo.«

Pri porabski slovenski skupnosti ima posebno vlogo cerkev, ki je dolga stoletja bila steber slovenske identitete. DSS je predlagala, naj se v zapisnik zapiše tudi zahteva po obnovitvi največje cerkve v Porabju.

Komisija »predlaga obema stranema, da ob strokovnem sodelovanju obeh strani, pripravita načrt rekonstrukcije spomeniške cerkve svetega Štefana Hardinga v Števanovcih, ki ima poseben zgodovinski in kulturnozgodovinski pomen v verskem življenju lokalne slovenske narodne skupnosti. SMMK predlaga madžarski strani, da preuči možnost za podporo rekonstrukcije navedene cerkve.«

Karel Holec: »Števanovska cerkev je največja cerkev v Porabju, ki je potrebna obnove. Ker je kulturni spomenik (spada pod spomeniško varstvo), lokalna skupnost sama ni sposobna tega narediti in ne financirati. Imamo obljubo obeh držav, da se to naredi s skupnimi močmi.«

Izveli smo le po en predlog iz osnutka zapisnika z nekaj področij (gospodarstvo, šolstvo, kultura in cerkev) manjšinske stvarnosti, predvsem predloge, ki so se na novo vnesli v zapisnik. Do dejanske izvedbe seje bo verjetno nastalo še nekaj osnutkov in sprememb, saj življenje – kljub Covidu 19 – gre naprej.

Marijana Sukič
Foto: arhiv časopisa
Porabje

Cilina iža v Gornjih Slavečaj

»Pri njoj je nika nej šlo na nikoj«

V vesnici Gornji Slaveči stoji en stari ram, v sterom je duga lejta živela družina Bežan. Slednja med njimi je bila Cila, stera je mrla leta 2013. Ram je po tistom v last dobila občina Kuzma. Par lejt je trpelo, ka so ram, steromi so dali menje Cilina iža, vredvzeli pod zbudenimi očami Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, območne enote iz Maribora. Ka zdaj vsevküper tak vövidi kak inda svejta, je s tanači dosta pomagö tüdi Pomurski muzej Murska Sobota, sploj pa etnologinja Jelka Pšajd, stera je za naše novine malo več o tom pripovedjala.

Cila je zadnja lejta svojoga žitka preživela v daumi za starce. »Njena sausedica Ivanka, stera je pred tistim skrbela za njau, je pravla,

tak bilau v 21. stoletji. Tüdi knjige je štela pri svejčaj. Ka se tiče gestija, pa ji je zadnja lejta, prva kak je šla v

Cila Bežan (Lilijana Medved)

daum, dosta pomagala sausedica, vej pa si je več nej mogla küjati sama. Tüdi občina joj je pomagala, sploj te, gda so vidli, ka žive v rami, steri je ovak siromaški, ali ka se tiče kulturne

to strejo, v sterom je pauleg črne künje bila ške prednja iža: »Družina je rejsan bila siromačka. Cilin oča si je krüj slüžo tak, ka je pokrivo streje s slamo, tak ka je tau delo tüdi pri svojom rami. Tüdi Cila je sledkar skrbela za tau, furt je telko žita pripauvala, ka je sprauti pokrivala strejo. Leko ške povem, ka je tisto malo njiv, stere je mejla, furt prekopala z motiko, nej je mejla drugih škeri. Dokejč je leko delala, je živela od tistoga, ka si je sama pripauvala. Tüdi kukorco si je sama pripouvala in je te bilje za slamnjačo (strausenek) ponücala, pa za tau, ka je te drugo leto pognojila njivo, pa ške za svinje, dokejč jih je ške mejla. Pri njoj je nika nej šlo na nikoj. Vse, ka je pripauvala, je ponücala. Prauti konci žitka je več nej küjala v črnoj küjni, ali leko povejmo, ka je ta küjna ostala tak, kak so bile inda sveta črne künje. Mislim, ka njoj je te občina pomogla, ka si je küpila šparat na drva, in te si je, dokejč je lejko, tam kak sküjala, nej pa več v krušnoj peči, gé si je te samo za svetke ške kaj spekla.«

Bežanova Cila je skor svoj cejli žitek preživela doma, vmejs pa je sezonsko odila v Avstrijo delat, »na repo«, ka si je te neka penez prislüžila: »S pejnezi, stere si je tam prislüžila, je te küpila svejče in ške kaj za gesti. Leko povem, ka je po eni strani sreča, ka je bila tak srmaška, vej pa je te ram osto takšen, kak je biu inda svejta. Gda gledamo pohišto, postelev in omare, vse tau so meli že njeni stariške, ona je nika nej nauvoga küpila. V prednjoj iži je mejla ške škrinjno, v steroj je mejla notrispravleni gvant.«

Gda staupimo v Cilino ižo, prvo staupimo na trnac, od tam pa v črno küjno. Na lejvo od küjne je prednja iža, v

steroj je živela in spala cejla družina. »Če demo s künje na pravo rokau, pa staupimo v kamro. Tam je mejla Cila skopano eno lüknjo, v steroj je mejla krumpline pa repo. Tak ka bi leko pravli, ka je tau za njau bila ene fajte zemenica. Ali tau je vse bilou

ka so zdaj v toj iži razstavljeni kejpeci, stere je Cila zberala cejli žitek: »Leko povem, ka je rejsan bila pobožna, trnok sveta ženska. Na steni je mejla Marijino in Jezušovo srce, pa tüdi puno kejpecov, stere je küpila te, gda je šla na bučo ali na prauško. Vse-

Cilina iža (Lilijana Medved)

črno, vej pa je dim iz künje šau tüdi v tau ižo. Okauli leta 1937 so ram razširili, cuj so napravili tüdi gümlo

vküper smo najšli več kak 290 kejpecov, svetih podob, stere smo zdaj razstavili v tistoj maloj, zadnjoj iži.«

V zadnjoj iži so razstavljeni kejpeci (Tomislav Vrečić)

Otvoritev Ciline iže (Tomislav Vrečić)

ka je nej preveč rada šla v daum, ali nej je več mogla živeti sama, tüdi zavolo toga, ka je biu njeni ram trno siromašen. Samo zavolo toga je za nas biu tüdi trno vrejden, vej pa smo ga zdaj leko tak vredvzeli, ka se lepau vidi, kak se je inda svejta živelo. Cila je cejli svoj žitek nej mejla elektrike, tak ka si je v glavnom svejtila s svečami. Tau rejdko gé ške

erbije, trnok bogati. Dali so njoj napelati vodau, vej pa je Cila nej mejla vodovoda, ali samo v küjni, nej za mužvanje. Občina je te poskrbela tüdi za slamnato strejo, tak ka so jo na nauvo dojpkirili,« je prva povedala Jelka Pšajd in raztolmačila, ka je prvi, najstarejši tau rama, Cilin dejdek dau zazidati okauli leta 1890. Tau je biu cimprani lesen ram, pokriti s slamna-

in s ciglov zazidali štalö, v steroj so meli tüdi maro, mislim ka dve kravi. Svinje pa so držali ejkstra, na dvauri iz lesa so napravljeni glejvi. Telko ške morem povedati, ka pauleg té čüdne zemenice gé ške ena, leko bi pravli, zadnja iža, stera pa je trno mala. Sausedica mi je znala povedati, ka njoj je Cila pripovedjala, ka so v toj iži, gda je ške bila velka družina, spali bratje,« je ške povedala Jelka Pšajd in raztolmačila,

Na občini Kuzma so ške raztolmačili, ka do si leko Cilino ižo poglednoli vsi, stere zanima, kak so rami inda svejta vögleдали. Za ogled se trbej prva najaviti na občini (+3862558014 ali +38651323527) ali pri predstavnicu planinskega društva Jasmini Šinko (+38641863693). Vstopnine nega, zberajo pa prostovoljne prispevke.

(Kejč na 1. strani: Prednja iža (Tomislav Vrečić))

Silva Eöry

PREKMURJE

Graudzje

Meseca septembra smo meli trno lepo vrejmen, sploj v prvom tali, v zadnjom pa je bilou dosta deždva, v Prlekiji so meli celau točo, tak ka je tau pavrom nagajalo pri spravili pauva. »Čiglij dobijo samo par centov za kilo kukorce, jo leko pavri bar odajo. Mi, ka se z goricami spravlam, ne dobimo nika, vej pa graudzja niške neške kúpiti.« Tak mi je pred dvema letoma pripovejdo eden od starejših prekmurskih vinogradnikov. In té njegve rejči valajo ške gnesden.

Nevole so se začnile že na sprtoletje, gda je prišla zmrzau, vleti pa je enim, sploj v krajaj ob graniči z Madžarsko, toča vničila dosta njihovoga pauva. Nevole so vinogradniki nej meli samo z naravo, liki jin je sive lase redo túdi nauvi koronavirus. Krčme in restavracije so bile neka cajta zaprejte, tak ka se je spilau dosta menje vina kak v preminauči lejtaj, zatau je v zemenicaj ostalo ške dosta lanskoga vina. Zavolo vsega toga cene, tak graudzja kak vina, ške naprej dojkaplejo.

Prekmurje je nej glij nekša trno velka vinogradniška krajina, vseeno pa je bilou pred leti ške več kak 600 hektarov zemle, na sterih je raslo graudzje. Zdaj jih je že dosta menje, tak ka brodim, ka do se spunile lagve napouveditistih, steri pravijo, ka naj bi bilou za kakši deset let samo ške okauli 150 hektarov prekmurske zemle, na steroj de rasla vinska trta.

Zdaj cene gor ali dol. Trgatev je bila furt svetek za vinogradnika. Letos pa je zavolo vsega toga, ka sam napisala, sploj pa zavolo nauvoga koronavirusa, nej glij tak. Vüpaismo, ka mo drügo gesen leko pa djuškali in se veselili, tak zavolo višiših cen kak túdi baukše letine, sploj pa zatau, ka mo se leko pa družili, tak kak smo se ške te, gda nam je nej nagajo té nevaren viruš.

Silva Eöry

Pred stau lejtimi so koroški Slovenci dojdali svoj glas

Gda so 10. septembra 1919 v Saint Germaini podpisali mér z Avstrijov, se je eške nej znalo, gde de se vlejkla grajnca med nauvov, malov avstrijskov republikov ino ranč tak nauvim Kralestvom Srbov, Hrvatov ino Slovincov (kisnejšov Jugoslavijov). Spaudnji tau dežele Koroške (Karintia tartomány) so prejkemeli jugoslovanski čapati, šteri so se tam prva krvavo bíli z domanjimi nemškimi sodakami.

Pred podpisom kontraktuša sta se Italija ino Velika Britanija dosta svajüvali, gde aj bi potegnili grajnco, zatok so se velesile odlaučile, ka vöpošlejo komisije, aj opitajo želenje domanjoga lüstva. Merkanarska komisija je vöpravla, ka trbej prejkrajino kauli Celovca (Klagenfurta) vküper držati, ino napraviti naravno mejau na bregaj Karavanke. Ne smejmo pa pozabiti, ka so té komisije v zimi kaulivrat ojdle, zavolo visikoga snega pa so samo vekše varaše pa vesnice pri glavni poštijaj gorpoiskale. Tam so živeli zvekšoga Nemci, Slovenci so se držali bole po menjši vesnicaj.

V mirovnem kontraktuši je pisalo, ka dobi Kralestvo SHS od avstro-ogrske dežele Koroške krajini Mežiško dolino ino Jezersko, za drüge tale pa vöspišejo plebiscit (népszavazás). Šuršo krajino kauli Celovca so raztalali na dva tala: »cono A« s središčom v Velikovci je prejkmejla jugoslovanska sodačija, »cona B« više Vrbskoga jezera s Celovcom pa je ostala pod Republikov Avstrijov. Zgučali so se, ka plebiscit oprvim v »coni A« vöspišejo, če ga dobijo Jugoslovani, pa na red pride »cona B«.

Po avstrijski numeraj z leta 1910 je v »coni A« 70 procen-

tov lüstva slovensko materno rejč mejlo, Nemci so živeli zvekšoga po vekši mejstaj Velikovec, Pliberk ino Borovlje. V mirovnem kontraktuši je pisalo, ka morejo plebiscit dr-

slovensko rejč ino obečavala, ka de emo slovenski gezik v Republiku Avstriji gnake pravice kak nemški. Avstrijci so nej telko prauti Slovincem, liki bole prauti Jugoslaviji gu-

biscita: nemško-nacionalna stran tak, ka so se prej koroški Slovenci (ali »Vindišarge«, kak je uni radi zovéjo) rade volé prikapčili k nemškoma gezikovno-kulturnoma kraugi, slovenska stran pa kak nacionalno tragedijo. Sami koroški Slovenci vidijo plebiscit kak začetek njenoga klačenja ino vösklüčitve z javnoga žitka na Koroškom, štero je trpelo duga desetletjta.

Gnesneden ništérni čednjaki tomačijo, ka se je dosta lüstva s slovenskov maternov rečjauv za Avstrijo odlaučilo z več zrokov: koroški slovenski pavri so bili navezani na senja v Celovci ino

Propagandna razglednica - na plebisciti je zelena farba znamenüvala »staro Avstrijo«, bejla pa »nauvo Jugoslavijo«

žati najkisnej v šest mejescaj, donk pa so ga vöpisali samo za 10. oktober 1920 - ka je bilau djenau pred stau lejtimi. Prva kak liki bi lüstvo dalo svoj glas, sta bejdvej strani začnili krepko propagando. Avstrijci so gučali zvekšo-

čali, najbolje o tejm, ka je prej v Kralestvi SHS kaos.

Jugoslovanska (slovenska) stran je gučala zvekšoga o narodnom čütenji ino prauti Nemcom. (Njine plakate ino razglednice je namalo eričen slovenski molar Maksim Gaspari.) Samo en par kednauv pred plebiscitom se je začnila spravlati z gospodarskimi pitanjami, depa tau tö bole pažlavo. Slovenci so nej znali vöponücati politično nestabilnost nauve Republike Avstrije.

Kak povödano, plebiscit so držali 10. oktobra 1920. Za Avstrijo je svoj glas dalo 59,1 % (22.055 lüdi), za Kralestvo SHS pa 40,9 % (15.279 lüdi).

Glasi za Jugoslavijo so prišli zvekšoga niže od Drave, z 18 tedešnji občin. Kak je bilau dojspisano v kontraktuši, je v »coni B« več nej bilau potrejbno glase dojdavati.

Protivniške strani eške gnesovak tomačijo rezultate ple-

Beljaki; politično je bila Avstrija demokratična republika, Jugoslavija pa tradicionalna monarhija; cerkveno je bila Avstrija katoličanjski rosag, v tihinskoj Jugoslaviji pa je bilau dosta pravoslavcov ino muslimanov; domanji so se bole čütüli za Korošce z gezerolejtnov (karantanskov) tradicijov kak liki za člane mlade Zedinjene Slovenije.

Gnesnedén se v matičnoj domovini dosta špekulejra, ka bi prej vse ovak bilau, če bi se mogli Korošci tistoga ipa nej za Jugoslavijo, liki za Slovenijo odlaučati. Donk pa prej ne smejmo pozabiti: 10. oktobra 1920 se je kauli 60 procentov vsej Korošcov s slovenskov maternov rečjauv odlaučilo za priklüčitev k matičnoma narodi. Té rezultati kažejo na tau, ka je bila med slovenskimi lidami na Djužnom Koroškom edna večina, štera je stejla gordržati svojo slovensko identiteto, če rejsan bi se mogla prikapčiti k ednoma nauvoma ino cejlak neznanom rosagi.

Nemci so (v slovenskoj rejči) tomačili, ka so Jugoslovani za bojno, Avstrijci pa za mér

ga o tejm, ka more zavolo gazdüvanja cejla krajina kauli Celovca vküper ostati, de so pa špilali na karto vküpnoga domovinskoga čütenja ino bratstva med nemškimi ino slovenskimi Koroščamitö. Avstrijska propaganda je nücala

ZINKI ZORKO, VSEM NAM, PREDVSEM PA VSEM, KI ŠELE PRIHAJAJO ...

Komisija za vsebinsko opredelitev do častne občanke akademikinje dr. Zinke Zorko se je na pobudo krajanov odločila, da oblikuje zbirko spominov na čas, ki smo ga živeli skupaj z Zinko, in da Veliko Dvorano

obdobja svojega življenja. Skozi svoje dialektološke raziskave slovenskih narečij je pustila neizbrisen pečat raznolikega bogastva koroških, štajerskih in panonskih govornih področij. Njenim trem dialektološkim

da je takšna, da jo lahko Tone Partljič opiše, kot je opisal Zinko, torej, da je lepa, nasmejana in pametna, štajerske postave in milih platnic. Nekaj uvodnih besed bo pridodalo podnapise, strukturiralo nastalo in na stežaj odprlo okna in vrata novim zgodbam in spominom. Pričujoč zbornik je spominska zmožnost, da ohranimo in

sanj in jedrnega spomina na prednike, ki so tu bili in bodo za zmeraj tu tudi ostali. V Hramu kulture se spoštovane dr. Zinke Zorko spominjamo predvsem kot zveste obiskovalke, ki nas še vedno takole nagovarja in vabi: *Majhni smo in smo obstali med velikimi. Od malih in od velikih se razlikujemo zopet zaradi našega jezika. Zato*

Pozdravni nagovor, direktor Hrama kulture Mihael Kranjčević

Odkrita tabla preimenovane Velike dvorane v Dvorano Zinke Zorko

Hrama kulture Arnolda Tovernika v Selnici ob Dravi preimenujemo v »Dvorano Zinke Zorko«. Z željo, da ostane med nami kot »dobra vila«, kot je zapisal Marko Jesenšek, ter da nam kaže pot v večnem iskanju naše identitete.

monografijam: *Narečna podoba Dravske doline, Haloško narečje in druge dialektološke študije, Narečjeslovne razprave o koroških, štajerskih in panonskih govorih* smo ob tej priložnosti dodali še knjigo sto podob Zinke Zorko, poimeno-

obnavljamo sporočila njenih informacij, medtem ko nam pomnjenje nanjo to omogoča. To ni le zgolj epizodični spomin na našo Zinko, ampak predvsem semantični spomin podatkov, vezanih na naš prostor, čas in

bodimo ponosni na svojo materinščino, na svoj slovenski jezik. Branimo njegovo dostojanstvo in suverenost tako, da pri nas slovensko govorimo in pišemo na vseh ravneh obstajanja, in radostno sanjajmo tudi svoje narečje. In bodimo v vsem pošteni, odkriti, sočutni in solidarni. Bodimo torej hvaležni in veselo vznemirjeni raziskovalci življenja. Na naš slovenski in univerzalni način. (Povzeto po javni zahvali dr. Zinke Zorko ob prejemu Zoisove nagrade za življenjsko delo 22. novembra 2013 v Unionski dvorani v Mariboru.)

Nastop otrok na svečani prireditvi (narečni prispevek učencev OŠ Brezno-Podvelka, podružnica Kapla, mentorici Suzana Praper in Maksimiljana Črešnik)

Otroške igre, prispevek učencev OŠ Selnica ob Dravi, podružnica Gradišče na Kozjaku, mentorica Nataša Javornik

Zinka (Terezija) Zorko, rojena Leb, se je rodila 24. 2. 1936 na Kapli na Kozjaku. Njena življenjska pot, ki je izhajala iz kmečkega okolja, razkriva njeno globoko in trdno zakoreninjeno navezanost na dom in ljubezen do slovenskega jezika in narečij. Slovenski jezik, kot najdražje babičino in mamino doto, je skrbno čuvala, negovala in plemenitila skozi vsa

vano preprosto ZINKIN ZBORNIK. Knjigo so zaznamovali različni pogledi in predvsem perspektive na Zinko kot veliko in pomembno dialektologinjo, iskreno sodelavko, profesorico in mentorico, prijateljico in znanko, Zinko kot del Lepove in Zorkove družine, mamo in babico ter še veliko več. Knjiga se lahko bere po straneh ali kjerkoli se pač odpre. Želeli smo,

predvsem njej posebej dragih preprostih ljudi. Prav gotovo pa se bomo ob tej knjigi večno spominjali spretnosti in veččin rabe in uporabe ter pomena slovenskega jezika v vseh njegovih jezikovnih posebnostih. Vsak človek, naj si bo še tako skromen in preprost, nosi v sebi neko njemu lastno govornico prostora, iz katerega slišimo bitje srca, valovanje njegovih

(Slika na 1. strani: Naslovnica zbornika - ZINKIN ZBORNIK (avtor Oto Vogrin))

Selnica ob Dravi,
24. september 2020

mag. Oto Vogrin, predsednik komisije za vsebinsko opredelitev do častne občanke akademikinje dr. Zinke Zorko

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Deset lokacij, ka ji moraš videti v Železni županiji

Na Vogrskom se sploj dosta lejpoga da pogledniti pa tau se je letos fejest obiskovalo, zato ka zavolo virusa je vsikiš bola doma v rosagi austo. Zdaj se je dosta vse tašo poglednilo, kama bi ovak lüstvo nikdar nej šlau, ka je, tak povedano, nej tak fejest popularno.

V Železni županiji dosta lejpoga mamu, ka je nej tak znano, depa gvüšno, ka je vrejdo za poglednit. Med tejmi dosta taši, stere dobro poznamo mi, steri v Železni županiji živemo, depa zvünašnji že gvüšno nej. Tašo mesto je Sedem izvirov (Hétforrás) nejdaleč kraj od Kőszega, gde rejsan iz sedem vretin teče 10 celsius stopinj mrzla voda. Tau pravijo, če stoj iz vsej izvirov pije vodo, tistoma se edna želja spuni. Sploj dosta lüstva odi v Jeli arboret tö, gde sprtolejt 300 rododendronov cvete. V zadnjem časi se sploj dosta lüstva pripela v krajino Órség, najbola iz velki varašov, ka bi si poglednili kak naravno tak kulturno dediščino. Od leta do leta več lüstva gorpoišče zemenice v Cákí, stere so se v 19. stoletji zidale. Gnesden te zemenice že tak funkcionirajo kak skanzen, edne majo odprejto, stere si obiskovalci leko poglednajo. Ság-hegy je eden 279 mejterov visiki hrib, gde si 5 miliaunov lejt star vulkan leko poglednemo ali tisto, ka je še ostalo z njega. Zato ka so odtec prvin kamenje bazalt vozili, gda so poti redli ali kaj popravljali. Gnesden je že zaščiten območje zavolo narave pa za volo geografske vrednosti. Nejdaleč kraj odtec, više Kőszega je 833 mejterov visiki hrib Írottktó, steri ranč na avstrijsko-madžarski meji stoji, vrkar na vrecki z razglednim stolpom. Leko bi še našteji eden küp zanimivosti, stere mamu v Železni županiji, zdaj smo se omejili na naravne vrejdnosti naše županije.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Trgovine bodo ob nedeljah zaprte

Državni zbor je sprejel novelo zakona, po kateri trgovine ob nedeljah in praznikih ne bodo smele poslovati. Izjema so manjše prodajalne na bencinskih servisih, postajališčih in v bolnišnicah ter tudi druge manjše prodajalne, če bodo v njih na dela proste dni stregli kupcem lastniki sami ob pomoči študentov in upokojenec. Zaprtje trgovin ob nedeljah in praznikih so predlagali poslanci Levice, v glasovanju pa so ga podprli tudi poslanci strank SDS, SD, NSi, SAB ter večji del poslancev LMŠ in DeSUS. Za je glasovalo 72 navzočih na seji, 13 jih je bilo proti. Podporo je dobila tudi novela zakona o obrambi, ki naj bi uredila položaj vojakov po 45. letu starosti, ko jim po zdajšnji ureditvi poteče zaposlitev v vojski, je dobila potrebno dvotretjinsko podporo poslancev – za je glasovalo 65 poslancev, 8 pa jih je bilo proti.

Kmetijski ministrici se majo stolček

Kmetijska ministrica Aleksandra Pivec je premierju Janezu Janši na sestanku pojasnila, da ne namerava odstopiti, predsednik vlade pa se je nato odločil, da bo po dogovoru s koalicijskimi partnerji predlagal njeno razrešitev. Kot je v izjavi za medije pojasnil začasni zastopnik stranke DeSUS Tomaž Gantar, se koalicijski partnerji strinjajo z njihovim predlogom in bodo prispevali glasove za razrešitev Pivčeve. Kot je še dodal Gantar, premier Janez Janša Pivčevi ne očita nestrokovnega dela na ministrstvu, pač pa bo razrešitev predlagal na podlagi pobude stranke DeSUS. V DeSUS po besedah Gantarja zagotavljajo tudi kontinuiteto dela ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Kot kandidata za prihodnjega ministra so že predlagali aktualnega državnega sekretarja na tem ministrstvu Jožeta Podgorška.

»FOTOGRAFIJA TI MORA NEKAJ POVEDATI«

Misel fotografa Stojana Kerblerja, ki je v letošnjem letu eden izmed dveh prejemnikov Prešernove nagrade za življenjsko delo, se v celoti glasi: »Fotografija ti mora nekaj povedati, mora imeti sporočilno vrednost, preprosto jo moraš začutiti.«

Pot od njegovih prvih fotografij pa do danes je zelo dolga, a izredno obarvana ter pestra. Veliko se je dogajalo, še posebej, ker v tistih njegovih začetkih fotografija še ni bila tako v ospredju, kot je danes. Leta 1938 na Ptujski Gori rojen Stojan Kerbler se je s fotografiranjem pričel ukvarjati že v dijaškem obdobju, vendar ga je takrat zanimala predvsem fotografija kot taka in ne dogodki, da bi jih slikal. Ko pa je leta 1957 šel študirat na fakulteto za elektrotehniko v Ljubljano, se je

ujeljavljalo, da je tudi navadni delavec prišel v ospredje. Stojan Kerbler sicer teh fotografij ni ustvarjal za razstave, ampak glede na to, da se jih je z leti nabralo

žive fotografije haloških ljudi. V nekem intervjuju je povedal, da je nadvse vesel, da so ga Haložani vzeli za svojega. Objasnili so, da so včasih Haloze spadale pod

sejmih. Takrat je te ljudi pretežno slikal okrog Ptujске gore. V tistem obdobju je prav tako začel izhajati lokalni časopis, saj sta bila radio in televizija bolj kot ne redkost. V njem so bile objavljene tudi njegove fotografije in besedila. Znal se je približati ljudem in oni so to čutili. Ljudje še kako začutijo, če si preprost in iskren. Tedaj ni bilo tako, da bi te spraševali, ali imaš dovoljenje, da jih lahko fotografiraš. On je fotografiral in oni so bili tega veseli. Družil se je z njimi in ljudje so ga tako sprejeli. Čutili so, da je on del njih in del tega koščka zemlje. Verjetno bi bilo drugače, če bi jih prišel slikat nekdo, ki ga ne bi poznali. Ravno zato je njegova fotografija tako posebna in drugačna od vseh, ko ga primerjajo s svetovnimi mojstri fotografije. Te fotografije imajo svojstven izraz, ker prikazujejo življenje. Ne socialnih stisk, lahko pa kdo vidi tudi to, če želi.

Nekateri menijo, da so Kerblerjev najmočnejši cikel *Koline*, za katerega je leta 1979 prejel nagrado Prešernovega sklada. V

Stojan Kerbler

kar lepo število, je leta 2012 dejansko pripravil razstavo z naslovom *Tovarniške fotografije*.

ptujsko občino. Takrat in danes ponekod še vedno velja prepričanje, da se jih Haloze ne tičejo, ker so sinonim za revščino. Marsikdo je na njegovih slikah Haložanov namreč videl predvsem revščino. Dejansko pa sploh ne gre za to. Gre za način življenja, ki se je v Halozah dolgo ohranil

Romarke

hkrati zavestno odločil, da bo fotografiral tudi za razstave. Prvič je razstavljal leta 1960 in od takrat razstavlja neprekinjeno. Letos je torej okroglih 60 let, odkar se aktivno ukvarja s fotografijo. Ko je Stojan Kerbler zaključil študij, se je zaposlil v Tovarni glinice in aluminija v Kidričevem in se iz Ljubljane vrnil na rodno Ptujsko Goro. Leta 1962 je pričel izhajati tovarniški časopis, kjer so imeli tudi svojega novinarja, Kerbler pa je fotografiral. Sprva so na odprtih ali prireditvah slikali le direktorje in pomembneže, on pa je začel slikati delavce. Urednik je takšne fotografije rad objavljali, ker je vedno imel na razpolago slike, ki niso bile na nič vezane. Tako se je počasi

že leta 1969 so ga razglasili za najboljšega razstavljalca v Sloveniji, pozneje še v nekdanji skupni državi Jugoslaviji in kar nekaj let ga je spremljal ta naslov. K temu so botrovali še uspešni fotografski cikli, ki so vzbudili mnogo pozornosti. Leta 1971 je bila na ogled razstava *Portreti s ptujskih ulic*, za katero je prejel *Zlato ptico*. Bil je namreč prvi, ki je prejel nagrado za fotografijo. V naslednjih letih je nastajala njegova najbolj uspešna in najbolj priljubljena serija *Haložani*, vzporedno z njo pa *Koline*, ki jih poznavalci vrednotijo kot nesporni vrhunec Kerblerjevega opusa. Lahko se samo vprašamo, kako je fotografu uspelo ustvariti tako

Koline, 1980

zaradi izolacije ter geografske lege. Nekoč so vsi tako živeli. Vsi so pravzaprav s kmetov, čeprav to zelo radi negirajo. Nekdo živi deset let v mestu in se že ima za meščana, ampak sploh ne čuti z mestom. Nekaj generacij mora živeti v mestu, da je lahko meščan. In Ptuj, denimo, ima malo meščanov.

Kmečko življenje Haložanov je mojster Kerbler začel bolje spoznavati in fotografirati na romanjih, ko so ljudje hodili na Ptujsko goro, in potem še na ptujskih

tistem obdobju je namreč bil to način življenja. Šrambo je bilo treba napolniti in ni šlo zgolj za druženje in običaj. Sicer se lahko ta običaj razume tudi kot neke vrste darovanje ... V enem izmed intervjujev je Kerbler dejal, da je s tem ciklom želel tudi opozoriti na nasilje, ki se dogaja v svetu. To je le eno od možnih razumevanj. Sicer pa *Koline* vedno prikaže na razstavah, a ne preveč, da ne prevladajo. Kakšno zgodbo pa pripovedujejo Kerblerjeva *Dvorišča*? Nekdaj so

GRAFIJE

v starih ptujskih zgradbah prebivali premožni meščani, pred desetletji pa so jih ob družbenih spremembah zamenjali materialno skromni stanovalci, ki so mogočna dvorišča prilagodili lastnim potrebam. Razdrapana pročelja, ob zidove stisnjene ute in najrazličnejša krama pričajo

osebnosti bivše Jugoslavije. Zaradi številnih nagrad, ki jih je prejemal na žiriranih razstavah po celem svetu, si je prislužil naziva »najboljši razstavljaec v Sloveniji« (prvič leta 1969) in »najboljši razstavljaec v Jugoslaviji« (prvič leta 1970). Leta 1963 je s kolegi ustanovil Fotogrupo ŠOLT. Včla-

Haložan, 1973

o stoletjih življenja na Ptuj, ki je mesto iz nekdanj bogatega trgovskega in upravnega središča spremenilo v provincialno zati-

nil se je v Fotoklub Maribor, ki je v drugi polovici šestdesetih let doživljal svoj ustvarjalni vrh. Ožja skupina članov, med njimi

Kurenti prihajajo, 1967

šen kraj. Stojan Kerbler je *Dvorišča* prvič predstavil javnosti ob svoji sedemdesetletnici leta 2008 v razstavišču ptujske knjižnice. Tej seriji so v sorodnem ciklusu sledili *Prostori*, sicer pa je mojster Kerbler razstavljal in objavljali še mnoge fotografije, ki se zaokrožajo v vsebinske celote. Med njimi so tudi *Kurentovanja* in *Fotografiji* – portreti njegovih umetniških kolegov.

Mojster fotografije Stojan Kerbler je eden izmed najbolj prepoznavnih slovenskih fotografov in tudi ena najvidnejših fotografskih

tudi Kerbler, je februarja leta 1971 v razstavišču Rotovž v Mariboru pripravila razstavo z naslovom *Mariborski krog*, ki velja za veliko prelomnico v slovenski fotografiji. Za svoje pionirsko delo pri zbiranju fotografske dokumentacije in spodbujanju poglobljenega raziskovanja fotografije na Slovenskem je mojster Kerbler leta 1994 prejel Valvasorjevo priznanje. Do srede oktobra je na ogled tudi njegova mini retrospektiva v Sinagogi Lendava.

(Slika na 1. strani: Na sejmu.)
Mojca Polona Vaupotič

Pod Srebrnim brejgom ...

... je za kaulak 60 000 slovenski študentov začnilo njivo leto, študijsko leto. Depa nika nede tak, kak je inda bilau. Vej se, ka samo zavolo nauvoga betega do na viske šaule malo menje ojdli. Zaprav, en tau do tam svoje profesore poslušali, neka pa od daumi do včenjé gor gemali. Vse tau se leko tak brž vömini, če de korona eške bole med lidi se sejala. Zato ka nauvi pa nauvi rekordi betežni se v Sloveniji vsikši den kažejo. Gvüšno pa je tau, ka študentski balov pa vse takšnoga nede. Tau pa študentom gvüšno najboukše nede spadnole. Vej se pa vej, ka pri nji brezi toga skur nejde. Zaprav brezi toga nega študejranja. Vüpanje pa vsigdar slegnje premine. Leko de že za dva ali tri mejece vse ovak. Leko pa do gnauk svejta svojim mlajšom pripovejdali, kak so samo študejrali pa li samo študejrali, na nika drugoga so nej brodili. Leko pa do prajli, kak so pomagali betek na nikoj djasti, po tejn pa so tau velko gvinanje kak najbolje slavili, se zabavali pa se lepau meli. Sto vej.

Sto vej, kak de z Goranom Dragičom, steri v finali NBA špila. Velko želenje se njemi je dun spunilo, njegva nauga pa ga boli pa li samo boli. Možakar rejsan sreče nema. Po lejtaj pa lejtaj v Merki se njemi takše zgodi, zdaj, gda je dun ta prišo, za koga volo je tak dugo delo. Pri športu je sir tak bilau, ka je nauga, rauka, rbet ali kaj takšoga šprtno paut tistomi doj stavilo, steri bi si rejsan zaslužjo kaj velkoga napraviti. Depa gnesden medicina čüda dela. Leko ka Gorani podplat vrejd vzemejo pa po tejn rejsan ta pride, kama si ta želej. Za peldo si Ilko Štuhec leko vzeme. Ta šampionka na smučaj je trikrat noge vcejlak na nikoj mejla djane pa vsigdar je nazaj na snejg prišla pa pokazala, ka velka vola leko naredi.

Velko volo pa ma na svojon stauci tö ministrca za kmetijstvo ostanoti. Vsi njoj gučijo, aj dun odijde, aj dé pa vse vküper ta nja. Pisali smo že od toga, kak je z njau pa z njenim privat turizmom bilau. Gospa pa neške pa neške. Njena partija njoj je že nogau dala, najbolje prejgen minister njoj je povedo, aj brodi od toga, ka slobaud vzeme. Depa una čaka, ka njoj parlament dveri pokaže. Vsi vse vejo pa znajo, kak de se zgodilo, gospa pa tak trdo kaužo ma, ka se tau rejsan na rejci leko vidi.

Na gauste pa se po festivalaj leko vidi film *Zgodbe iz kostanjevih gozdov* (Pripovejsti iz kostanovi lejsov) režisera Gregora Božiča. Porabci so ga spoznali, zar za kamero je stau, gda se je film Oroslan delo. Film znauva pa znauva je na festivale pozvani pa tam velke nagrade dobiva. Kelko dobre energije, dobre vole pa profesionalnosti je bilau v té film djanoga, pripovejda tau tö, ka té film na tiste festivale dé, kam slovenski film eške nigdar nej biu. Slejnjo paut so se njemi na Japonskom poklonili pa znauva nagrado dali.

Dali do pa za cigarejtline več pejnež vsi tisti, ka radi kadijo. Od slovenski pajdašov duhana rejč dé. Dugo, dolgo, dolgo je za cigarejtline gnako trbelo plačati, zdaj se tau vöminilo. Nin 20 centov bole dragi so gé. S pacinom je vcejlak ovak bilau. Kak se korona začnola, je najbolje popularen pacin pa dizel na en evro spadno, dugo je tak bilau. Po nauvom je več nej tak. Po nauvom do bautoš s pacinom samo cejno držali, kak do škeli pa kak de se po svejti cejna obračala. Do tejsa mau je država cejne diktejrjala, po nauvom se v tau nut več nede mejšala. Kelko de zdaj pacin košto, se ne vej, de se eške vidlo. Bojna za šofere je oprejta.

Naš Srebrni brejg bi rad biu, ka bi kaj drugo oprejto tö bilau. Ja, granica tam včasim spodkar pod njim. Zagnauk je tak bilau, ka nika nej trbelo plačati če je stoj prejk šau. Depa nigdar se ne vej, Srebrni brejg rad povej.

Miki Roš

... DO MADŽARSKE

Viktor Orbán: Vera Jourova užalila Madžarsko

Premier Viktor Orbán se je v pismu obrnil na predsednico Evropske komisije Ursulo von der Leyen, kjer jo je seznanil s tem, da bo Madžarska prekinila dvostransko sodelovanje s podpredsednico komisije Vero Jourovo, češ da je ta s svojimi izjavami užalila Madžarsko in ponižala Madžare. Po njegovem stališču se Vera Jourova mora odpovedati svoji funkciji.

Viktor Orbán je zapisal: Podpredsednica komisije je javno imenovala Madžarsko za »bolno demokracijo« in užalila Madžare, ki so državljani EU, da »niso v položaju, da bi imeli neodvisno nmenje«. Te izjave niso le neposreden napad na demokratično izvoljeno madžarsko vlado, kar je že nekaj običajnega, temveč tudi poniževanje Madžarske in Madžarov, je zapisal Orbán in dodal: Prvo je neprimerno, drugo je nesprejemljivo.

Izjave Jourove po mnenju Orbána nasprotujejo vlogi komisije kot nevtralne in objektivne institucije, kot je opredeljena v Lizbonski pogodbi. »So očitna kršitev načela iskrenega sodelovanja in preprečujejo vsakršen pomembnejši dialog med Madžarsko in podpredsednico komisije v prihodnje,« je poudaril madžarski premier in ocenil, da se izjave Jourove ne skladajo z njenim mandatom, zato je nujno, da jo odstavijo.

Na Orbánovo pismo so se odzvali v pisarni von der Leyenove. »Predsednica Ursula von der Leyen tesno sodeluje s podpredsednico Jourovo pri uveljavljanju vladavine prava. Podpredsednica uživa popolno zaupanje predsednice,« je na novinarski konferenci dejal tiskovni predsavnik komisije.

20 odstotkov višje plače za zdravstvene delavce

Od novembra bodo medicinske sestre in medicinski tehniki prejeli za 20 odstotkov višje plače, je najavil državni sekretar Ministrstva za človeške vire Bence Rétvári. Poleti so zdravstveni delavci v javnem zdravstvu prejeli enkratne dodatke v višini 500 tisoč forintov. Državni sekretar je izpostavil, da se je v zadnjem desetletju skoraj za 68 odstotkov znižalo število zdravnikov, ki so zaposlili dovoljenje za delo v tujini in za 50 odstotkov število medicinskih sester z enako prošnjo. Na medicinskih fakultetah končuje študij od 30 do 50 odstotkov več zdravnikov kot pred desetimi leti.

Krave so duplansko služile

Anuška Serfec, dekliško Merkli, v Ritkarovci živijo sami, žau, zdaj že več lejt brezi moža. Mlajši so se že tō oženili. Sin Peti v Sombotelu žive, depa na keden večkrat domau pride malo delat, malo mater poglednit. Tau bi mislili, ka tetica Anuška zdaj, ka so že v penziji, samo vō na okno gledajo, depa kak so mi pripovedjali, puno so dela, njivo delajo, svinje krmijo pa kauli rama tō vsigdar trbej kaj štibrati.

-Na prvom starom kejpj, ka ste ga vō na sto djali, so eden možak dolavzeti, sto so oni?

»Tau so moji tast, tōj so oni že več kak osemdeset lejt stari bili, depa telko ne gledajo vō, zato ka oni so se vsigdar dob-

li rama delali?

»Nej cajtā bilau, zato ka v tri partiji sem delala pa te še mara bejla doma.«

-Velka gazdeja je bejla, dostaje tr-

Anuška Serfec iz Ritkarovec

belo delati?

»Zato trbelo, pa sprvoga so vse z rokav kosili pa krmo vküpergrablali. Sledkar, gda so že mašini bili, je že tak dosta bola lažej bilau.«

-Gda ste se oženili potistim ste v židanoj fabriki začni-

pešti?

»Vejš, kak je tau, vsikši začetek je žmeten, depa človek se pomalek vcujvzeme, istina, domau pridti je zato vsigdar dobro. Lagvo je odtel delat odti bilau, najbola tašoga reda, gda je dolaspadno velki snejg, tašoga reda je bus nej prejšo. Največkrat smo tašoga reda do Števanovec, dola do Prejšrnoga brega pejški šli. Depa bilau tak tō, ka do Vraša ali nazaj do Ritkarovec cejlo paut smo pejški naredli.«

-Kak ste tašoga reda pomagali doma, gda ste vnoči delali?

»Malo sem kaj spala, če ovak nej, te zadvečerka, tašo gnauk nej bilau, ka bi cejli den ležo. Tau je dobro bilau, ka mauž je v kosavnoj fabriki delo, on je vsigdar v dve partiji (izmenah) bejo, vnoči njema nej trbelo delat ojdti.«

-Oča pa mati od moža so vejn zato pomagali, nej?

»Dosta, do slejdnjoga so skur delali, brezi nji bi dosta bola težko nama bilau. Mati, tašča so osemdestštiri lejta stari bili, gda so mrlī leta 1996, oča pa osemdesetpet lejt, oni so 1993. leta mrlī.«

-Je eden taši kejp, gde ste vi pa vaša tašča dolavzeti, ka nišo kanto mate v rokej, ka delate?

»Tau je pred štalov dolavzeto, ranč dojit deva s taščov. Obadvej sva v črnem gvanti, zato ka te sva tasta žalivale, steri je malo pred tejm mrau.«

-Na stanej je djaren, tauga ste nücali ali je samo tak vōdjani?

»Te smo še s kravami vozili, vse, ka trbelo, cejlak dočas, ka smo nej meli mali traktor. Dja sem je večkrat sama pregla, krave so čedne, brž se vcujvzemejo pa tak lopau leko z njimi pela, kak če bi konji bili. Te so ti krave dup-

lansko služile, gnauk so vozile, gnauk so pa mlejko dale, ka si te še za dobre peneze leko audo.«

-Kak dugo ste vi meli kra-

Anuška, gda je v Pešti delala

ve?

»Z Verice Batjini, Teri Barabaš, iz Andovec pa mi smo bili tisti, steri smo do slejdnjoga meli krave. Gda so že več mljeko nej djemali, te so od nas še z vesi lidgé tanosili.«

raša bejo, tast, njegvi brat iz Merike, Serfec Lacina oča, te Čajtina Mariška.

-Tau vejm, ka edno hčer mate pa enga sina, depa kelko vnukov mate, tau ne vejn.

»Sin Peti enga pojba ma, hči Anita pa eno deklo pa enga pojba, tak ka vsevküp tri.«

-Je eden taši kejp, gde so vaša mati pa vaša tašča na kejpj, ka so tak vküper delale?

»Moja mati je sploj rada sé prejk k nam odla, najbola tak po sobotaj pa po nedelaj, če smo kaj tašo delali, okapali ali s krmov delali.«

-Na taum kejpj, streoga v rokej mate, je nišo zabadanje, gde ja tau

bilau?

»Tau je pri nas, da smo zabadali, na tjejpj je moj brat, te njegvi sin Berci pa moj mauž je še paulek. Te je še cejlak ovak bilau zabadanje kak zdaj, te so si še čas vzeli za tau, zdaj vsikši silo ma pa vse

S svojo taščov pred domanjo štalov, pripravlata se krave dojit

ro držali. Te tjejp so ozark za ramom naredli, tam kak so drejvgdje, depa sto je sliko, tau ne vejm. Tau gvüšno, ka nej smo mi doladjamali, leko ka Vajnin Miška, on je šegau emo tjejpje redti.«

-Nejdaleč kraj je vaš rojstni ram, gda ste se oženili, vas je srce nej domau vleklo, sploj pa tašoga reda, gda ste vidli, ka so stariške kau-

li delati?

»Dja sem te že delala, gda sem se sé oženila, s peštarske židane fabrike se prišla nazaj v varaško židano fabriko leta 1967. Tistoga reda v varaško fabriko si težko nutraprejšo, dja sem tū samo tak leko sé prišla, ka sem prosila, aj me iz Budimpešte sé prejkdejejo potistim, ka sem se oženila.«

-Dobro je bilau v Budim-

Velka družina

-Mate eden lejpi portret, kelko ste stari bili, gda se je te tjejpj redo?

»Te sem še mlada bejla, te tjejpj so v Pešti naredli od mene, gda sem v židanoj fabriki delala, tau je tri lejta pred tistim bilau, ka sem se oženila.«

-Je eden tjejpj gde je cejla družina dolavzeta.

»Tau so moj mauž, tašča, moža brat Djuši, ka je v Va-

tak nagnauk vküpspaukajo.«

-Kak vam dnevi dejo, da ste tak na sama?

»Dja delo vsigdar mam, tikvi, kromče sadim, svinje krmim pa ka kauli rama trbej, kositi pa pucati, tau vse sama delam, zato ka pojep nejma časa za tašo, on s traktorom kosi.«

Karči Holec

Od Gorenjoga Senika do Garbolca - 6.

S KOČÜJI SO SE PELALI KAUPAT

Gvüšno njuma nej trbej nutpokazati »madžarsko maurdje«, *Blatno jezero*. Ništerni pa venak ne vejte, ka je najveško sladkovodno jezero Srejdnje Evrope veuko 590 km². Globko je povprečno 3-4 mejtere, najveško globino, 11 mejterov, pa dosegne pri vesnici Tihany. Friško vodau v njega pripela reka Zala, na

chardonnayi ino redečom merloti. Zavolo dobre klime je kauli Balatona že pralüstvo tó živejlo, največ spominov pa je gorostalo za rimskimi gospodarami. Kisnej so cejlo krajino prejkmele panonski Slavi, starci gnešnji Slovakov ino nas, Slovencov na Vogrskom. V 9. stoletji je emo slavski knez

eške več lüdi pa gorpoiške njegvi engliški park. Tau je eden najlepši gračenek v Srejdnoj Evropi, v šterom se dosta mladi parov oženi, leko pa tam gezdimo ali se s kočüjom pelamo tó.

Prvo agrarno šaulo na Vogrskom »Georgikon« je na začetki 19. stoletja v Keszthelyi stvauro György Festetics, eške gnesneden pa v varaši štanderajo bodauči agronomi. V centri mesta najdemo dosta muzejov: leko si poglednemo maket dvorca z marcipana, 720 báb v nošaj nekdešnje Vogrske, mali Parlament s 4,5 miljauna požakov, leko pa gorpoiškemo najveški panoptikum v rosagi ranč tak. Če staujimo prejk železniške štrejke, se leko odšpacéramo do vodé, gde so nej davnik v starom štiluši gorobnovili indašnje lesene zidine na štrandu.

V mlašeci lejtaj je dosta od nas štelu knige »Túskevár« pisatela Istvána Feketena ali pa gledalo televizijsko serijo z romana. Tam smo leko spoznali müzgasti, moker svejt *Maloga Balatona*, gde leko (z vodičom) eške gnesnedén gorpoiškemo üto ribiča »Matula bačina«. V etom narodnom parki sploy dosta ftičov živé, štere leko najbolje spoznamo v vesnici *Fenekpuszta*, gde jim prstanke na nogé dejvajo. Nej daleč, v vesnici *Kápolnapuszta* pa živé ovaška mara: v blatnoj vodej preživajo vodni bivoli, štere leko pobaužamo tó.

Če želejmo sami leteti kak ftič, je najbaukše, ka se odpelamo v vesnico *Sármellék*. Od tistec leko s fligarom pridemo v več evropski varašov, s tihinskoga na tzv. »Hévíz-Balaton Airport« pa pride največ nemški ino rusoški turistov (če nega epidemije). En tau od nji gorpoiške *Zalakaros*, gde se leko kau-

pajo v ednoj najbaukšoju zdravilnoj vodej Evrope. Kaupanco so tam oprli na konci 1960-i lejt, gda so nej daleč (eške v Zalskoj županiji) najšli naftu.

Vekši tau turistov pa se gvüšno napauti v *Hévíz*, najstarejšo ino najbolje erično kopališče na Madžarskom. Tau mesto má dvejezeto lejtno pripovejst, v blati jezera so najšli rimske

nejvedoč najšli 52 mejterov globko ino 3 kilomejtere dugo djamo, šteri labirint je trnok veuka naravna vrednost (samo njegvi začetek leko gorpoiškemo). Malo dale, nad vesjauv *Rezi*, vidimo z grada na 418 mejterov viskom bregej daleč - celau do Sümega ino Badacsonya. Spodkar

Jezero v Hévízi - v zimi dobi njegva voda »parno šapko«, zatok se ne rasladi vó ino tak leko vrači gutanje

drügom konci pa se zlejva v kanal Sió.

Farba Balatona je vsikdar ovaška: od sive prejk sürkaste do zelene. V ednom leti više dvejezero vör sunce na njega sija, nagli viheri pa leko na njem napravijo mejterske valauve. V zimi leko na vodej grata 20-30 centimejterov kusti led, šteroma se najbolje športniki radüjejo. Zavolo zidanja na bregej pa je vsikdar menje igarce, štera bi čistila vodau.

V Blatnom jezери dostaféle rib živé, zatok je bilau vsikdar prilübleno med ribiči. Inda svejta so pošilali en par lidi na brejg, ka bi od tistec gledali, gde plavajo ribe ino tau skričali ribičom. Za tau so gvüšno dobili vino tó, po šterom je ta krajina eške bole erična. Na vulkanski kamlaj sövernoga brega redijo zvekšoga bejlo vino (laški rizling ali sivi pinot), djužni brejg pa je bole poznani po žutom muškati,

Pribina svoj sedež pauleg zdajšnjoga *Zalavára*, gde je zozido svoj »Blatograd«. Njegvi sin Kocel je v krajino pauzvo svetiva brata Cirila ino Metoda, šteriva sta tam predgala v domanjom gezi-ki. Gnes vidimo v *Zalavári* zvün bolgarskoga eden slovenski spomenik tó, šteroga je slavskima knezoma dala postaviti naša Slovenska zveza leta 2006.

Prvi Madžari so do Blatnoga jezera prišli kauli leta 900. Kisnej je krajina dosta trpela pod Törki, eške samo v 18. stoletji je k sebi prišla. V »reformnom cajti« se je začno tam turizem, septembra 1846 se je na vodej oprvim pelo eden šift na paro. Najbole bogato tradicijo kauli Balatona nosi varaš *Keszthely*, šteri je v časi držine Festetics eričen grato. Dvorec familije má stau edno sobo, spoznamo ga po visikom tórmu z lükastov kupolov. Znautra leko dosta zvejmo o življenji velikašov v 18.-19. stoletji,

Festeticsa dvorec v Keszthelyi - njegva knjižnica má 86 jezera knjig, leko si pa tam poglednemo djagersko ino železniško razstavo tó

peneze. V 1860-ilejtaj je nauvo kaupanco - ejkstra za moške, ejkstra za ženske - dau napraviti György Festetics. Tistoga ipa je v Hévízi eške nej bilau hotelov, zatok so lüstvo s Keszthelya s kočüji prejkpelali. Stau lejt kisnej so zozidali strejo nad jezerom, tak je gratala najveška ino najbolje moderna pokrita kaupanca na Vogrskom - nej se je več trbólo bodjati od vrejmena.

Drügo najveško termalno jezero na svejti je veuko skoro pet hektarov. Temperatura vodé je 35-36 stopinj, eške vzimi se ne spisti pod 26-29 fokov. Vretina jezera je globko, na 38 mejteraj, v 72 vöraj se cejla njegva voda vómini. Ta se vsikdar giba, tau čütijo lidgé kak masažo.

Od Hévíza ino Keszthelya je gnako daleč *Cserszegtomaj*, po šterom je dobilo ime erično začinjeno vino (»cserszegi fűszeres«). V etoj vesnici so leta 1930

pri poštiji najdemo edno čardo, štera že tristau lejt čaka goste. Pod ednov vrbov počivata betjara Illés Vak ino Pista Kókes, v čardi si leko poglednemo en par spominov z njija romantičnoga tauvanskoga sveta.

Nej daleč od vesnice *Zalaszántó*, v gaustoj gaušči na bregej najdemo »Park človeči pravic«. Tam je eden djužnokorejski budistični barat dau zozidati edno »stupo« - 30 mejterov visiko, krauglo sveto zidino, na šteroj stogi zlati kip Bude. Tau je simbol méra, sreče ino svejklosti, šteroga je leta 1993 posvečo sam 14. dalajlama Tenzin Gyatso. Tak se je začnila naša paut kauli Balatona. Ostanite z nami, ka ga okrauzimo, vej je pa jezero eden najveški kinč našoga rosaga, šteri nas čaka v vsej letni časaj.

-dm-
foto: mtu.gov.hu in
pixabay.com

S TŪJOV MOLITVOV PROSITI POMAUČ

V malom slovenskom dauili pod bregami Gorjanci stogi kartuzijanski klaušter Pletterje, v šterom živejo baratke v molitvi ino premisslavanji. Tau delo je svojim dühovnim sinaum zadau **sveti Bruno (Szent Brúnó)**, gda je stvauro red kartuzijanov (karthauziak).

Svetnik, šteroga den držimo *6. oktobra*, se je naraudo v 11. stoletji v Kölni, včiu pa se je na Francuskom. Gda se je povrno domau, so ga posvetili za varaškoga plebanoša. Za en malo so ga pozvali nazaj v francuski varaš Reims, ka bi grato profesor. Tam je Bruno dosta kritizero püšpeka, šteri je nej biu dober pastér svoje črejde. Gda je pápa Gregor VII. toga cerkvenoga voditelja odpüsto, je sto Brunona za püšpeka postaviti. De se je pa tisti raj mekno v samočo.

Bruno je oprvim s prijateli odišo k svetoma Roberti, stvoriteli cistercijanskoga reda, de si je pa želo eške bole sam biti. Njegli nekdešnji vučenik Hugo ga je odpelo v mali alpski dau Chartreuse, šteri se je skrivno na srejudi gaušče. Eške gnes je ta dolina daleč od vesnic ino varašov, je pravo mesto za eden klaušter.

Žitek baratov je teko gnauk v celjoj samoči, drgauč pa vküper v skupnosti, kak je tau eške gnes šega pri kartuzijanaj. Zgaudio se je, ka je pápa Urban svojoga nekdešnjoga škonika Brunona pauzvo v Romo za pomočnika, če rejsan bi tisti najraj austosam. Larmasti ino blisketlavi papeški dvaur je nej biu za barata, zatok ma je sveti Oča dopüsto,

aj se mekne v eden klaušter v Italiji. Gda je čüto, ka se ma približava smrt, se je na dugi spovödo svojim bratom, te pa méрно mrau.

Dostakrat kritizérajó žitek kartuzijanov, ka se prej zapréjo kraj od svetá ino stiskavajo oči pred problemi lidi. Uni pa pravijo, ka človečanstvi z molitvov pomagajo. Na

Bregj v Pariži, na šterom so dojsekli glavau svetoma Dioniziji ino njegovim tivarišom, nosi francusko ime »Montmartre« - »Bregj mantrnikov«

Vogrskom nemajo klauštra, najbližanji je v slovenski Pletterjaj.

Abraham (Ábrahám) je edna najbolje glavna peršona v Starom zakoni, ništerni ga eške bole čestijo od Mojzeša. Té drügi piše o Abrahami v svojoj prvog knjigi Genezi, gde leko štemo od njegovoga srečanja z Bogaum, šteri se je vmejšo v njegvi žitek. Patriarka je močno vörvo v ednoga Bogá, zatok ga držimo za »očo vsej vörnükov«.

Dén Abrahama svetimo *9. oktobra*, njegvo prvo ime je bilau »Abram« (»čestitlivi oča«). Živo je v mezopotamijskom varaši Ur, de ga je pa Baug pauzvo, aj zapüsti svojo domovino. Abraham je vörvo ino se z držinov napauto v Kanaan, liki za en malo je mogo zavolo gladi oditi v Egiptom.

Bojo se je za svoj žitek, zatok je lažo, ka je žena Šara njegva sestra. Faraon si je zaželo tau žensko, zatok je mogo Abraham vse vöovaditi. Smileni egiptovski voditel ma je dau sodake, tak se je očak leko povrno v Kanaan. V svojom žitki se je patriarka večkrat zavezo z Bogaum.

Abraham je emo dva sina, ednoga od süžnje Hagare (starca mohamedancov Izmaela), drügoga od žene Šare (Ižaka). Gospaud je sküšavo Abrahama vöro, gda ma je zapovödo, aj svojoga sina Ižaka goraldüje na bregej Moriji. Angeu Boži pa je patriarko dojtavo ino ma dau edno birko za aldov.

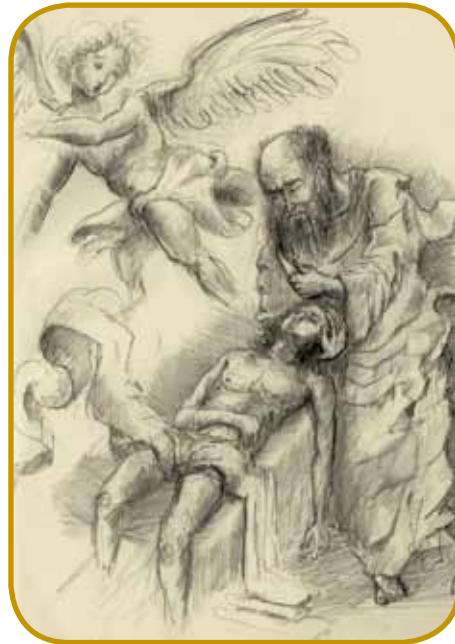
Vse tri vöre v ednoga Bogá (židauvska, krščanjska ino muslimanska) držijo Abrahama za svojoga očaka. Mrau je pri svoji 175 lejtaj.

V biblijski Apoštolski delaj štemo, kak je sveti Pavel na svojoj drügoj misijonskoj pautili prišo v Atene. Tam se je pogučavo z ništernimi grčkimi čednjaki, šteri so ga pelali na bregj Areopag. Vrkaj je apoštol pripovejdo o Kristošovom goristanenji, zavolo toga pa so se navzauči norca delali z njega. V Svetom pismi piše, ka so se ma ništerni donk pridružili, »med tejni je biu Dionizij Areopagit«.

Toga vučenika apoštola Pavla so dugo vküpmješali s **svetim Dionizijom Pariškim (Párizsi Szent Dénes)**, šteri drži svoj den *9. oktobra* ino je biu v 3. stoletji prvi püšpek v kisnejšom francuskom glavnom varaši. Naupačno se je naraudilo v 9. stoletji, gda so vküpzmejšali pisma bejdvej Dionizijov. Kisnejši, galijski püšpek je eden od štirinajset pomočnikov v sili, patronuš Francuske ino Pariža. Té Dionizij je prej zozido prvo krščanjsko cerkev na otoki srejudi reke Sene, njegvo mantrništvo pa je puno z legendami. Gvüšno je, ka so njemi

pa padašom glavau dojsekli na bregej Montmartre leta 285, tau pa je že žmetnej dati valati, ka je Dionizij kumas zdigno svojo glavau ino ž njauv eške tri kilomejtere üšo, zmejs pa dale predgo.

Gnes so čonte toga svetnika v cerkvi Saint Denis, v šteroj so pokopani skoro vsi francuski krali. Svetoga Denisa (kak ga

Ižak se je Abrahami naraudo, gda je emo stau lejt - z aldüvanjom sina bi patriarka svedočo svojo vörnost do Bogá

tö zovéjo) dojmajalo v püšpekovom gvanti, z glavau v rokej. Čestijo ga kak patronuša prauti glavoboli.

Sveti Francišek Borja (Borgia Szent Ferenc) pa njegva držina sta dobra pelda za tau, ka vse leko s človöka grata: z Božov milostjov se leko eden zdigne v svetnika, z gizdavostjov pa se leko drügi pogrozne v hüdobijo. Nemešnjaška držina Borgia je dala našoga svetnika za *10. oktober*, depa razvüdzanoga pápo Aleksandra VI. tö.

Francišek se je naraudo leta 1510 nej daleč od španjolskoga varaša Valencia. Kak prvorojenca držine, štera je bila v žlati s kralom, ga je čakala svejkla bodaučnost. V krščanjskom včenjej so ga gorranili, pri osemnajset lejtaj so ga že gorvzeli v službo

na kraleski dvaur. Na želenje cesarice Izabele se je mladi oženo, z ženov sta mejla osem mlajšov.

Leta 1539 je naglo mrla cesarica, gda pa je Francišek sprevajó njeno tešlo po Španjolskom, ga je globko pretreso mrtev obraz pokojne. Cesar ga je imenüvo za podkrala krajine Katalonija,

de ma je pa za en malo mrau oča, te pa eške žena tö. Svojo dvaursko službo je prepüsto sinej ino na skrüma odišo v ježuitski klaušter. Želo je živeti v samoči ino daleč od sveta, v molitvi ino premisslavanji.

Ježuitski red je grtüvo vsikdar bole prilüben, njegvi svoritel Ignacij Lojolski pa je imenüvo Franciška za generalnoga komisara na Španjolskom

ino Portugalskom. Žmetno delo je emo, de je pa za en malo zadaubo eške več: grato je redovni general (glaven prejdjen) vsej ježuitov. »Vsikdar sem želo mrejeti na križi, de sem pa na tak žmeten križ nikdar nej računó,« je pravo po imenüvanji.

Franciška Borjo je leta 1570 pápa z Rome poslo na Španjolsko, aj prosi krala za pomauč prauti Törkom. Gda je prihajo nazaj prejk Alp, je bežežen grato ino v papeškom varaši mrau. Stau lejt kisnej so ga zglasili za svetnika, na kejpaj ga vidimo kak ježuitskoga generala - včasik s kronov ali klabükom na mrtvečoj glavej.

*-dm-
ilustraciji:
Szilveszter Bartkó*

**SPORED SLOVENSkih
TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV**
**OD 9. OKTOBRA
DO 15. OKTOBRA**
PETEK, 09.10.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.15 Ugri-znimo znanost, oddaja o znanosti, 10.40 TV-izložba, 10.55 Danes dol, jutri gor: »Rostifraj«, slovenska nanizanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Sto let pozneje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Zvezde velikega platna: Meryl Streep, britanska dokumentarna serija, 14.35 Prislunhimo tišini: Ko se zgodi invalidnost, 14.50 TV-izložba, 15.05 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.40 Španski učitelj: Dopolnilni pouk, nizozemska otroška nanizanka, 16.05 Osvežilna fronta: Meje telesa, oddaja za mladostnike, 16.30 Infodrom, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Duhovni utrip, 18.10 Pujsa Pepa: Rojstni dan očija pujsa, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Kinoteka: Zvezde velikega platna: Robert Redford, britanska dokumentarna serija, 23.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.10 Napovedujemo

PETEK, 09.10.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.50 Videotrak, 10.45 Dobro jutro, 13.30 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.55 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.50 Tenis - odprto prvenstvo Francije: polfinale (M), 20.00 Neboa: Praznična nedelja, španska nadaljevanka, 21.15 Potovanje, angleški film, 22.50 Zadnja beseda!, 23.40 Videotrak, 0.40 Info kanal

SOBOTA, 10.10.2020, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 9.00 Košar-kar naj bo, otroški film, 10.20 Infodrom, 10.40 Čist zares: Pod-jetniški pitch, 11.20 TV-izložba, 11.35 Tarča, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Kulturni vrhovi: Žeželj nad Vinico, dokumentarna oddaja, 14.35 Prislunhimo tišini: Deinstitutionalizacija, 14.45 Šest mojstrov v viktorijanski hiši, britanska dokumentarna se-rija, 16.00 Naš vsakdanji kruhek: Iz roda v rod, slovenska na-nizanka, zadnji del, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Ambienti, 17.45 Zadnja beseda! 18.35 Ozare, 18.40 Erika: Krasotni Mav-mav, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 20.55 Kaj dogaja? 21.20 Leta in leta, britanska nadaljevanka, 22.25 Poročila, Šport, Vreme, 22.50 Sedmi pečat: Oroslan, slovensko-češki film, 0.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.35 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 1.25 Napovedujemo

SOBOTA, 10.10.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Tedenski izbor, Videotrak, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Spomini: Janez Pavčič, 11.10 Danes dol, jutri gor, slovenska nanizanka, 12.50 Avtomobilnost, 13.45 Bloški asi, dokumentarni film, 15.00 Tenis - odprto prvenstvo Francije: finale (Ž), 17.25 Rokomet - liga NLB: Trimo Trebnje : Gorenje Velenje, 19.00 Videotrak, 20.05 Vražja babnica, danski film, 21.40 Zvezdana, 22.35 Festival Godibodi: Rudolf Gas & The Family, 23.40 Videotrak, 0.35 Info kanal

NEDELJA, 11.10.2020, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 10.10 Španski učitelj: Ustrahova-nje, nizozemska otroška nanizanka, 10.35 TV-izložba, 10.50 Italijanska kuhinja s Catherine, oddaja o kuhanju, 11.25 Ozare, 11.30 Obzorja duha: Mahnič in Slovenci, 12.05 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna odda-ja, 14.45 Na lepše, 15.15 Zvonarček, novozelandski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Šola za pošasti: Nadomeščanje, risanka, 18.5 Mali Timotej: Orjaška krogla v oblakih, risanka, 18.57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Med nami, norveška

nadaljevanka, 20.45 Intervju, 21.35 Poročila, Šport, Vreme, 22.05 Sosedje, hrvaški dokumentarni film, 23.30 Dvořák: Ci-ganske melodije (Matjaž Robavs in Andreja Kosmač), 23.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.20 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.15 Napovedujemo

NEDELJA, 11.10.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.30 Videotrak, 7.25 Duhovni utrip, 7.40 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 8.15 Ugri-znimo znanost, oddaja o znanosti, 8.40 Glasbena matineja, 10.20 Danes dol, jutri gor, slovenska nanizanka, 11.10 Otroci Sredozemlja: Malta, 12.30 Zgodbe iz kuhinje, do-kumentarni film, 13.30 Marija skož življenje, dokumentarni feljton, 14.20 Ambienti, 15.00 Tenis - odprto prvenstvo Franci-je: finale (M), 18.30 Je res kaj možnosti, da postanemo kapita-listi? 30 let ljubljanske borze in slovenskega kapitalnega trga, dokumentarni feljton, 19.00 Videotrak, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Skrivnost ledenodobnih orjakov, nemška dokumentar-na oddaja, 20.55 John in Yoko: Nad nami le nebo, britanski dokumentarni film, 22.30 Vikend paket, 23.55 Zvezdana, 0.50 Kaj dogaja?, 1.20 Videotrak, 2.20 Info kanal

PONEDELJEK, 12.10.2020, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Obzorja duha: Mahnič in Slovenci, 10.40 TV-izložba, 11.00 Danes dol, jutri gor, slovenska nanizanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Intervju, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Dosje: Slovenija in njene meje, 14.45 S-prehodi: Janko Petrovec, 15.20 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.30 Dober dan, Koroška, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Kulturni vrhovi: Križna gora nad Ložem, dokumentarna oddaja, 17.55 Nejk: Nejk bi rad igral na glasbilo, risanka, 18.05 Čebelice: J. in W. Grimm - Rdeča kapica, televizijska pravljica, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Opus: Der-mota in Plečnik, 23.30 Glasbeni večer, 0.25 Dnevnik Sloven-cev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.45 Napovedujemo

PONEDELJEK, 12.10.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.15 Videotrak, 11.10 Dobro jutro, 13.35 Prislunhimo tišini: Deinstitutionalizacija, 14.10 New neighbours - Novi sosedje: Soba z razgledom, do-kumentarna oddaja, 14.35 Na lepše, 15.25 Zadnja beseda!, 16.30 Prava ideja!: Virs, inženirsko podjetje, 16.55 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Pozabljeni Slovenci: Branimir Tuma, dokumentarni film, 18.55 Videotrak, 20.00 Odpotovanja: Kanada od Atlantskega do Tihega oceana, 20.50 Dediščina Evrope: Umetnost Skandinavije: Demokratično oblikovanje, britanska dokumentarna serija, 21.45 Justin Tru-deau - drugačna Amerika, francoska dokumentarna oddaja, 22.50 Limonada, kratki igrani film AGRFT, 23.25 Videotrak, 0.25 Info kanal

TOREK, 13.10.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Opus: Dermota in Plečnik, 10.35 TV-izložba, 10.50 Danes dol, jutri gor: Bio-eko-vegi projekt 2., slovenska nanizanka, 11.25 Vem!, kviz, 11.55 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Šest mojstrov v viktorijanski hiši, britanska dokumentarna serija, 14.50 TV-izložba, 15.05 Duhovni utrip, 15.20 Potepanja - Barangolások, 15.50 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, 18.05 Ka-limero: Tat smrdljivega sira, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 20.55 Sto let od koroškega plebiscita, dokumentarni film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Spomini: Janez Pavčič, 1.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.30 Dnevnik, Sloven-ska kronika, Šport, Vreme, 2.25 Napovedujemo

TOREK, 13.10.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.30 Videotrak, 11.30

Dobro jutro, 14.15 Alpe-Donava-Jadran, 14.40 Avtomobilnost, 15.30 Svet ni vedel, da je pristal v pesmi, dokumentarni film, 16.45 Joker, kviz, 17.55 Pozabljeni Slovenci: Savin Sever, do-kumentarni film, 18.50 Videotrak, 20.00 Tigri - lov na pre-kupčevalce, britanska dokumentarna oddaja, 20.55 Prava ideja! 21.30 Umori na podeželju (XX.): Smrt malih cekinčkov, britanska nanizanka, 23.00 Kaj govoriš? = So vakeres?, 23.25 Videotrak, 0.25 Info kanal

SREDA, 14.10.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Koda, 10.40 TV-izložba, 11.00 Danes dol, jutri gor, slovenska nani-zanka, 11.25 Vem!, kviz, 11.55 Studio City, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Sto let od koroškega plebiscita, dokumentarni film, 14.40 Osmi dan, 15.15 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.25 Mostovi - Hidak, magazinska infor-mativna oddaja, 16.00 Duhec, otroška nadaljevanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Posebne zgodbe: Posvo-jeni, dokumentarna oddaja, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale: Bojan Kraut: Strojniški priručnik, 18.00 Pri Pajkovihi: Šolski babbav, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Medtem ko vas ni bilo, angle-ški film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Profil, 23.40 Posebne zgodbe: Posvojeni, dokumentarna oddaja, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.35 Napovedujemo

SREDA, 14.10.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.30 Videotrak, 11.30 Dobro jutro, 14.10 Le plesat me pelji 2013 (OFS Val Koper, FS Tine Rožanc Ljubljana, MFS Podkev Miklavž pri Ormožu, AFS France Marolt Ljubljana, FS Dragatuš), 15.40 Ambienti, 16.30 Vikend paket, 17.55 Pozabljeni Slovenci: Friedriger&Czeike, dokumentarni film, 18.50 Videotrak, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Koroška pesem, ti družica moja, glasbena dokumentar-na oddaja, 21.00 Moje mnenje, 21.55 Najglasnejši glas, ame-riška nadaljevanka, 22.55 Upor, dokumentarni film, 23.55 Videotrak, 0.50 Info kanal

ČETRTEK, 15.10.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.15 Poseb-ne zgodbe: Posvojeni, dokumentarna oddaja, 10.40 TV-izlož-ba, 10.55 Danes dol, jutri gor: »Bejbi bum«, slovenska nanizan-ka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Moje mnenje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Skrivnost ledenodobnih orjakov, nemška dokumentarna oddaja, 14.45 Slovenci v Ita-liji: Ta prekleti konfin - Zdravko Likar, dokumentarna odda-ja, 15.15 Moj gost/Moja gostja - Vendégem, portretna oddaja, 15.45 TV-izložba, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugri-znimo znanost: Boj proti mikroorganizmom, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko: Viral-nost, 18.00 Dinotačke: Skozi kar smo gledali, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.35 Sicilija med ljubeznijo in sovraštvom, ameriški dokumentarni film, 1.05 Ugri-znimo znanost: Boj proti mikroorganizmom, oddaja o znanosti, 1.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.55 Napovedujemo

ČETRTEK, 15.10.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.30 Videotrak, 11.30 Dobro jutro, 14.15 Profil, 14.55 Slovenski pozdrav, narodno-zabavna oddaja, 16.40 Joker, kviz, 17.55 Pozabljeni Slovenci: Slovenec sem in kdo je več - Viktor Murnik, 18.55 Videotrak, 20.00 Z Graysonom Perryjem po ZDA: Wisconsin, britanska dokumentarna serija, 20.50 Avtomobilnost, 21.20 Ambienti, 21.50 Poti svobode, poljska nadaljevanka, 22.55 Letni časi - Jesen, Mate Bekavac in godalni orkester (P. I. Čajkovski), 23.00 Mednarodni koncert baletnih zvezd, 23.55 Slovenska jazz scena: Marezijazz 2014: Big band Hrošči, 0.30 Videotrak, 1.25 Info kanal

Slovenska zveza lepau zove vsakšoga
k sodelovanju pri razpisu
GESENSKE BARVE PRI NAS DOMA

Čakamo, ka nam pošljete kejpe (fotografije),
ka vse ste napravili doma za gesenske okrase (dekoracije)
na sto, dvera, steno, v okno pa pred kučo.
Dekoracije aj baudejo pripravljene iz gesenskih pauvov
(rauže, sad, liske, semena, zelenjava, šküfke, tikvi).

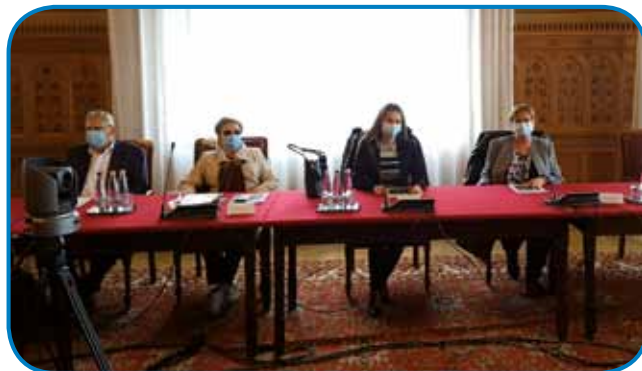
Fotografije o okrasaj čakamo do 23. oktobra 2020, leko je pošlete po
elektronski pošti: biserka.bajzek@gmail.com,
nikoletta.vajda@gmail.com
ali pa na naš poštni naslov:
Zveza Slovencev na Madžarskem
9970 Szentgotthárd
Gárdonyi ulica 1

Najboljše dekoracije mo nagradili s praktičnimi nagradami.
Vaša dela bomo objavili na spletni in facebook strani Zveze Slovencev na Madžarskem.

Možnost jezikovnega izpita

30. septembra je na jesenskem zasedanju madžarskega Parlamenta prvič zasedala tudi Komisija za narodnosti. Člani komisije so prisluhili informacijam o možnostih jezikovnega izpita iz narodnostnih (manjšinskih) jezikov. Povabljeni gosti sta bila Gyöngyi Antoni, poslovodna direktorica Jezikovnega centra Origo Univerze Eötvös Loránd, in državni podsekretar Ministrstva za inovacije in tehnologijo, Balázs Zoltán Hankó. Na seji so ugotovili, da – kljub nekaterim govoricam – se bodo lahko opravljali jezikovni izpiti tudi iz t. i. malih

jezikov, potrebne finance bo zagotovilo omenjeno ministrstvo. Torej tudi v prihodnje se bodo lahko opravljali državni jezikovni izpiti iz bolgarskega, rusinskega, slovenskega, novogrškega, romskega (beás), poljskega in armenskega jezika kot narodnostnih jezikov.

Jezikovni center Origo je – na podlagi zahteve Komisije za narodnosti, ki ima za pomembno, da obstaja možnost jezikovnih izpitov iz jezikov manjšin – vložil prošnjo za podaljšanje akreditacije za omenjene jezike.

F. Sütő

JESENSKO DREVO

VIKTÓRIA, 6 LET, VRTEC GORNJI SENIK

JABOLČNI KOMPOT

EVELIN, 6 LET, VRTEC GORNJI SENIK

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB